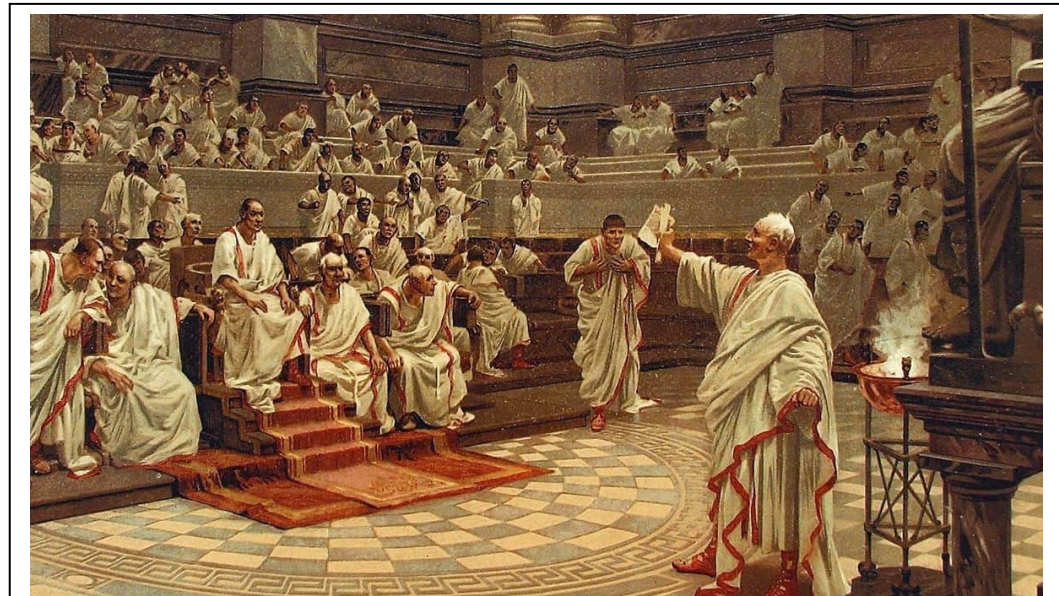

Duchovní kultura
Evropy
ZS 2023/24

KULTURA

- z latinského slovesa *colo*, *-ere* = obdělávat, vzdělávat, pečovat
=> původní význam byl zemědělství – „agrikultura“
- **Cicero**, *Tusculanae Disputationes* II, 15: ... *Cultura autem animi philosophia est*; ...

=> úzké/elitní pojetí kultury

Hans W. Schmidt (1859–1950): Cicero v Senátu obviňuje Catilina z čarování.
Chromolitografie, 1912

=> **A)** normativní/axiologické/hodnotové pojetí kultury

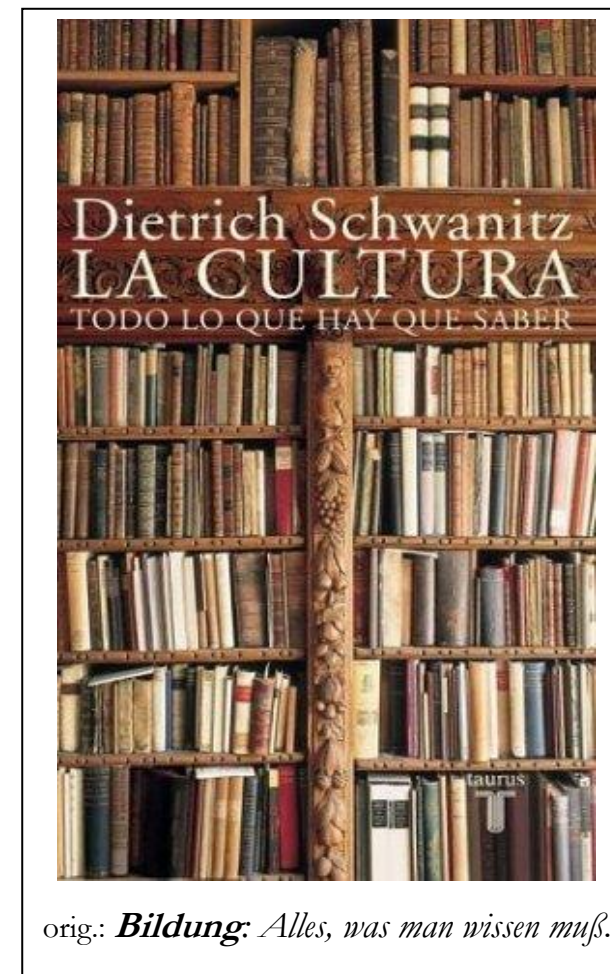
- kultura je výsledek tvořivé/kreativní lidské činnosti,
- je hodnotově pozitivně příznaková
- je to něco *hodnotného*

=> umožňuje hodnotit věci či lidi jako *kulturní* vs *nekulturní*
či myslet je jako předmět *kultivace*

=> **Osvícenství:** představa pokroku

=> kultura jako proces kultivace (lidstva)

tj. jako proces zdokonalování

orig.: *Bildung: Alles, was man wissen muß.*

=> snaha postihnout kulturní evoluci lidstva => kultura ~ civilizace

X

Johann Gottfried Herder: *Ideen zur Philosophie der Geschichte der Menschheit* (1784–1791)

- každý národ (**Volk**) vytváří svou vlastní jedinečnou kulturu

=> o kultuře se začíná uvažovat v **plurálu** [klade důraz na jedinečnost každého jazyka-národa-kultury + na lidovou kulturu => romantismus]

Gustav Friedrich Klemm: *Allgemeine Kulturgeschichte der Menschheit* (1843–1852)

- definice kultury: zvyky, informace, řemesla, události/výtvořky soukromého a veřejného života v dobách míru a v dobách válek, náboženství, vědy a umění.

Edward Burnett Tylor: *Primitive Culture* (1871)

- „Kultura je celistvým komplexem zahrnujícím znalosti, přesvědčení, umění, morálku, právo, zvyky a jakékoliv další schopnosti a návyky požadované po člověku jako členu společnosti. Tak kultura není pouze umění a hudba, jak se někdy ztotožňuje, ale zahrnuje především normy a hodnoty, v jejichž rámci se realizuje náš sociální život, naše vědomí dobra a zla, náš jazyk, naše náboženství atd.“

=> široké, **antropologické/empirické** pojetí kultury, tj. =>

=> **B)** antropologické/empirické pojetí kultury

- empirické
- hodnotově neutrální
- vše, co vytvořil člověk = vše, co není příroda
- lze vztáhnout na určité etnikum, oblast či sociální skupinu
- materiální i duchovní/nemateriální (tj. písně, tance, mýty, náboženství, ...)

anebo: materiální x sociální x duchovní (mentální, symbolická)

toto dělení ale problematické: otázka hranice

protiklad nebo komplementarita?

- další možnosti:

C) Sémiotické pojetí kultury

Jurij Lotman: *Структура художественного текста* (1970)

- kultura je sémiotický (znakový) systém; koncept *sémiosféry*

Clifford Geertz: *The Interpretation of Cultures* (1973)

- kultura jako *sít' významů*

„Domnívaje se, společně s Maxem Weberem, že člověk je zvíře zavěšené do pavučiny významů, kterou si samo upředlo, považuji kulturu za tyto pavučiny a její analýzu tudíž nikoliv za experimentální vědu pátrající po zákonu, nýbrž za vědu interpretativní, pátrající po významu. To, co hledám, je vysvětlení, interpretuji sociální projevy, jež jsou na povrchu záhadné.“

=> symbolická vs utilitární kultura

Duch

- řec. *πνεύμα*, lat. *spiritus*, fr. *esprit*, odvozeno od dechu, dýchání, též vanutí

=> obecně oživující princip

Duchovní kultura:

- jako protiklad hmotné => nehmotná kultura

- jako protiklad světské => náboženská kultura